

Voortoets Natura 2000

Verhoging maximumsnelheid A7 overdag tussen
Stevinsluizen en Lorentzsluizen

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Relatie met de Omgevingswet	5
1.3	Samenvatting van de conclusie	5
1.4	Leeswijzer	6
2	Mogelijke effecten	7
2.1	Inleiding	7
2.2	Verstoring	7
2.3	Stikstofdepositie	8
3	Beoordeling stikstofdepositie	11
3.1	Inleiding	11
3.2	Het effect van een kleine extra depositiebijdrage	11
3.3	Natura 2000-gebied Duinen en Lage Land Texel	14
3.3.1	Inleiding	14
3.3.2	Habitattypen	16
3.3.3	Vogelrichtlijnsoorten	17
3.3.4	Conclusie Duinen en Lage Land Texel	18
3.4	Natura 2000-gebied Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	18
3.4.1	Inleiding	18
3.4.2	Habitattypen	20
3.4.3	Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten	21
3.4.4	Conclusie Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	21
3.5	Natura 2000-gebied Waddenzee	21
3.5.1	Inleiding	21
3.5.2	Habitattypen	23
3.5.3	Habitatsoorten	24
3.5.4	Vogelrichtlijnsoorten	24
3.5.5	Conclusie Waddenzee	25
4	Cumulatie en conclusie	26
4.1	Inleiding	26
4.2	Conclusie verstoring	26
4.3	Conclusie stikstof	26
4.4	Cumulatie	27

4.5	Eindconclusie	27
	Literatuur.....	28
	Colofon	30

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

In het regeerprogramma van 2024 is opgenomen dat de maximumsnelheid op de snelweg - daar waar dat kan - wordt verhoogd naar 130 km/u. Naar aanleiding daarvan onderzoekt de Minister van Infrastructuur en Waterstaat op welke trajecten de maximumsnelheid op autosnelwegen overdag verhoogd kan worden naar 130 km/u. Hierbij wordt eerst gekeken naar trajecten waar nu in de avond en nacht (tussen 19.00 en 06.00 uur) al een maximumsnelheid van 130 km/u geldt en naar trajecten waar de maximumsnelheid verhoogd kan worden zonder het treffen van mitigerende maatregelen voor stikstofdepositie en geluid.

Voor het verhogen van de maximumsnelheid op een traject moet een verkeersbesluit genomen worden. Om te komen tot een besluit over het verhogen van de maximumsnelheid naar 130 km/u heeft de Minister van Infrastructuur en Waterstaat per brief aan de Tweede Kamer van 7 oktober 2024 aangekondigd onderzoek uit te laten voeren naar de gevolgen van verhoging van de maximumsnelheid op de eerste batch bestaande uit vier trajecten. De volgende vier trajecten zijn in detail onderzocht.

Nr.	Traject	Lengte
1	A7 – Afsluitdijk tussen Stevinssluisen en Lorentzsluisen	Ca. 44 km
2	A7 tussen aansluiting Winschoten en de grens met Duitsland	Ca. 24 km
3	A37 tussen knooppunt Holsloot en aansluiting Zwartemeer	Ca. 31 km
4	A6 tussen aansluiting Lelystad Noord en de Ketelbrug	Ca. 18 km

Het doel van dit onderzoek is te beoordelen of het verkeersbesluit kan leiden tot mogelijk significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Dit onderzoek betreft de verhoging van de maximumsnelheid naar 130 km/u tussen 6:00 en 19:00 op het traject A7 op de Afsluitdijk tussen de Stevinssluisen en de Lorentzsluisen. De resultaten van dit onderzoek worden eveneens betrokken bij de belangenafweging in het verkeersbesluit. Onderstaande afbeelding laat de ligging van het traject zien.

Afbeelding 1 Traject A7 Afsluitdijk tussen de Stevinsluizen en de Lorentzsluizen.

1.2 Relatie met de Omgevingswet

Op grond van artikel 5.1 van de Omgevingswet is een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit nodig om een project uit te mogen voeren dat significante gevolgen kan hebben op Natura 2000-gebieden. Als sprake kan zijn van significante gevolgen, moet een passende beoordeling worden opgesteld, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende Natura 2000-gebieden. Als uit de passende beoordeling blijkt dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten, kan de vergunning worden verleend.

De eerste stap is dus vast te stellen of sprake kan zijn van significante gevolgen. Een dergelijk onderzoek wordt vaak 'voortoets of 'voortoets Natura 2000' genoemd. Als uit de voortoets blijkt dat significante gevolgen op basis van objectieve gegevens op voorhand kunnen worden uitgesloten, is de activiteit geen Natura 2000-activiteit. In dat geval is geen omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit nodig.

Dit rapport bevat de voortoets Natura 2000 van het voornemen de maximumsnelheid overdag te verhogen van 100 naar 130 km/u op het traject A7 Afsluitdijk tussen de Stevinsluizen en de Lorentzsluizen in Afbeelding 1.

1.3 Samenvatting van de conclusie

De verhoging van de maximumsnelheid overdag naar 130 km/u op de A7 Afsluitdijk tussen de Stevinsluizen en de Lorentzsluizen heeft geen significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Omdat significante gevolgen op voorhand zijn uitgesloten, is de snelheidsverhoging geen Natura 2000-activiteit en is daarvoor geen omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit nodig.

1.4 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk is beschreven welke effecten het verhogen van de maximumsnelheid kan hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van de omliggende Natura 2000-gebieden. Daaruit blijkt dat alleen sprake is van een toename van geluidbelasting en stikstofdepositie. Effecten door extra geluidbelasting zijn zonder nader onderzoek uit te sluiten (zie paragraaf 2.2). De extra stikstofdepositiebijdrage vraagt om een ecologische beoordeling die is opgenomen in hoofdstuk 3. De conclusie van de voortoets is beschreven in hoofdstuk 4.

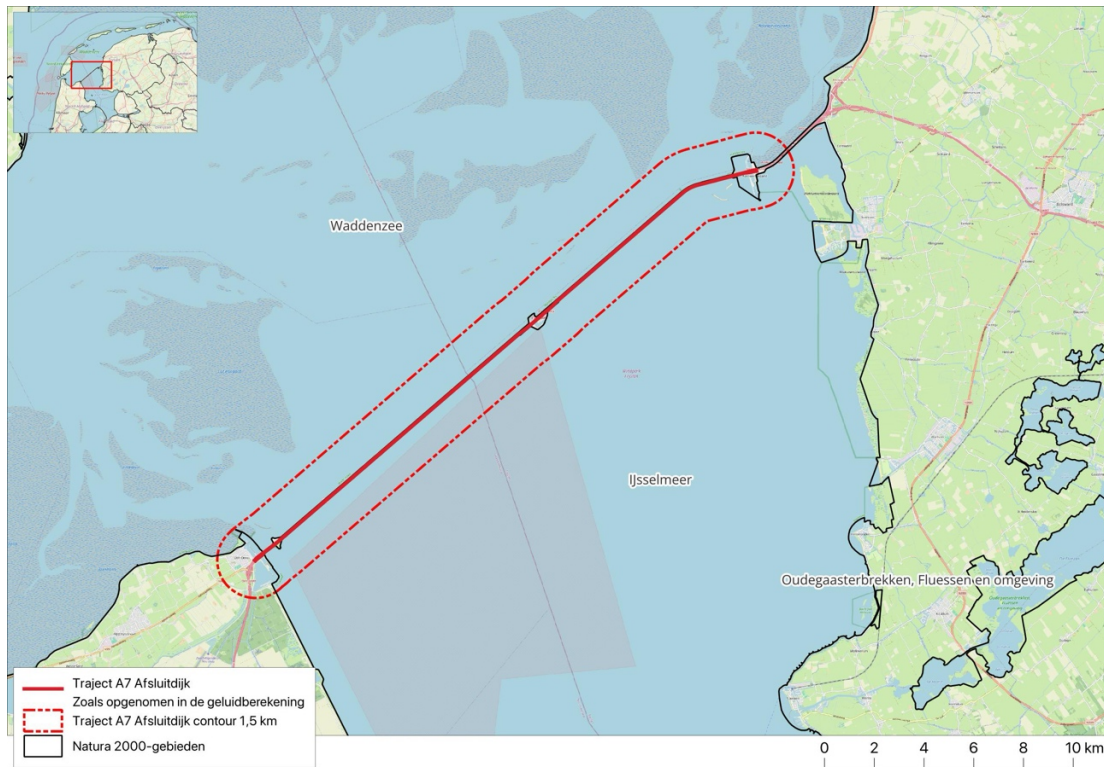
2 MOGELIJKE EFFECTEN

2.1 Inleiding

Het verhogen van de maximumsnelheid overdag kan een aantal effecten hebben op omliggende Natura 2000-gebieden. Die effecten zijn in dit hoofdstuk beschreven en daarbij is voor ieder mogelijk effect bepaald of een ecologische beoordeling nodig is. De ecologische beoordeling staat in hoofdstuk 3. De verhoging van de maximumsnelheid wordt met een verkeersbesluit mogelijk gemaakt. Als gevolg hiervan worden (onder)borden geplaatst of verwijderd. Significante gevolgen door toename van verstoring of extra stikstofdepositie zijn de enige potentiële relevante effecten als gevolg van het verkeersbesluit. Het wegtraject zelf wordt als gevolg van de verhoging van de maximumsnelheid niet aangepast. Vernietiging, verdroging, vernatting of andere effecten op leefgebieden van soorten en habitattypen waarvoor de Natura 2000-gebieden zijn aangewezen, zijn daarom niet aan de orde. Ook zal de barrièrewerking van de weg door een verhoging van de maximumsnelheid niet veranderen. In rapport met depositieberekeningen (Tauw 2024) is beschreven wat de gevolgen van deze verandering van de maximumsnelheid zijn voor het verkeer.

2.2 Verstoring

Wegverkeer kan een significant verstorende werking hebben op aangewezen Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten. Dit wordt veroorzaakt door verschillende factoren waaronder geluid, optische verstoring en versnippering van leefgebieden. De snelheidsverhoging heeft geen invloed op versnippering en optische verstoring omdat er aan de weg niets verandert en de hoeveelheid verkeer slechts beperkt toeneemt als gevolg van het verkeersbesluit (Rijkswaterstaat 2024a). Er is een zone van 1,5 km vanaf de kant van de weg aangehouden als invloedsgebied voor geluid. Uit studies volgt dat een verstorend effect waarneembaar is binnen de eerste enkele honderden meters tot maximaal 1 kilometer vanaf de kant van de weg (Benítez-López *et al.* 2010, Cooke *et al.* 2020, Reijnen *et al.* 1995, Reijnen *et al.* 1996). Een invloedsgebied van 1,5 kilometer vanaf de weg is daarmee worst case en effecten door verstoring op (delen van) Natura 2000-gebieden die buiten deze contour liggen zijn uitgesloten. Onderstaande afbeelding laat de ligging van Natura 2000-gebieden zien die binnen een afstand van 1,5 kilometer van het traject van de A7 liggen.

Afbeelding 2 Het voor het beoordelen van effecten door verstoring relevante gebied van 1,5 kilometer rondom het traject op de A7.

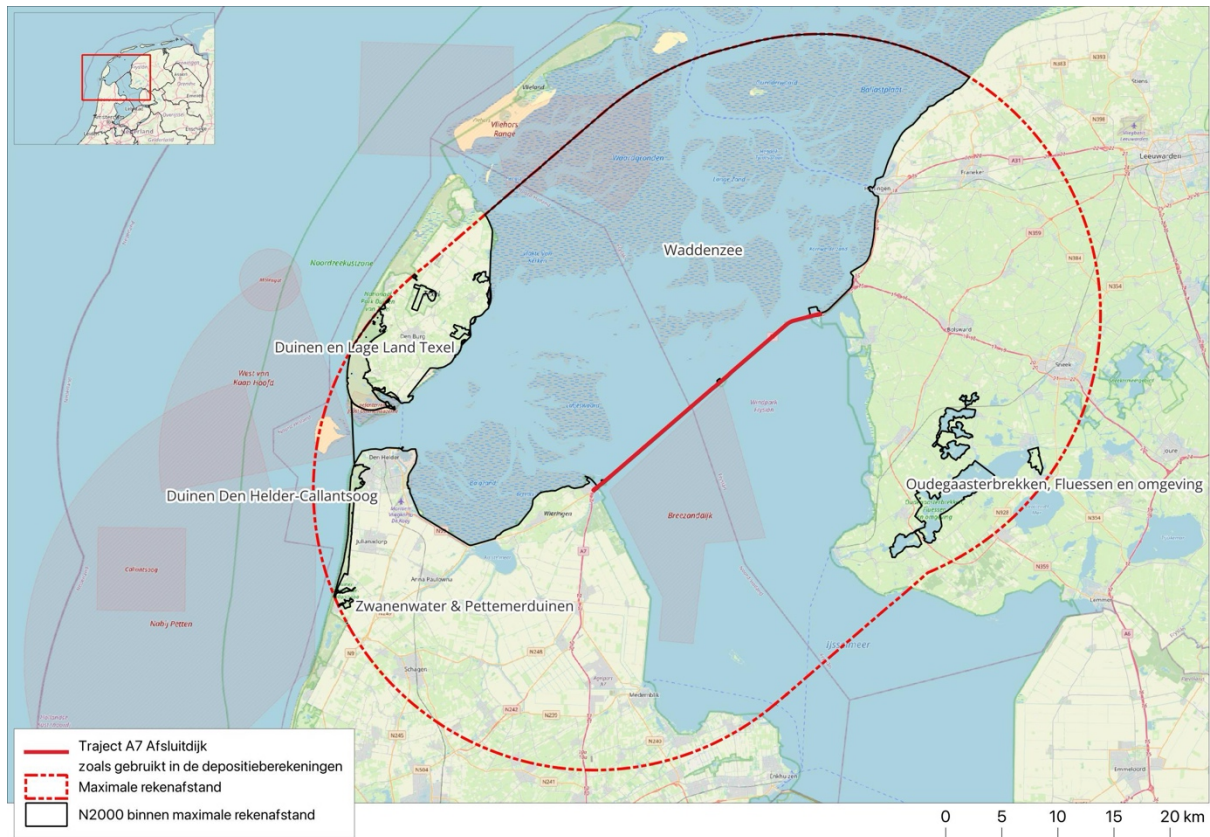
De Natura 2000-gebieden IJsselmeer en Waddenzee liggen binnen 1,5 km van het traject A7 op de Afsluitdijk. Deze gebieden zijn beide aangewezen voor Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten. Uit de voortoets van Rijkswaterstaat (RWS 2008), onderzoek van Bureau Waardenburg (Bureau Waardenburg 2008a en 2008b) en Alterra-Sovon (Kwak et al. 2006) blijkt dat voor de Waddenzee en het IJsselmeer wegverkeer geen knelpunt vormt voor het halen van de instandhoudingsdoelstellingen van Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten. Ook in de ecologische evaluatie van het beheerplan voor de Waddenzee (Witteveen en Bos 2023) wordt wegverkeer niet als verstoringbron genoemd. Het gebrek aan rust is voor sommige Habitatrichtlijnsoorten het gevolg van recreatief gebruik zoals het varen en droogvallen van schepen. Bovendien is het gebied waarbinnen een mogelijk verstorend effect door geluid van wegverkeer waarneembaar is (ook na verhoging van de maximumsnelheid) van zeer kleine omvang (0,002 resp. 0,004% wanneer een invloedsgebied van 1,5 km t.o.v. de geluidsbron aangehouden wordt) in vergelijking tot de grootte van het IJsselmeer en de Waddenzee. In lijn met de hiervoor genoemde onderzoeken kan geconcludeerd worden dat voldoende ongestoord leefgebied beschikbaar is.

Significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden IJsselmeer en Waddenzee als gevolg van verstoringen door de snelheidsverhoging overdag op de A7 tussen de Stevinsluizen en de Lorentzsluizen zijn op voorhand uitgesloten.

2.3 Stikstofdepositie

Voor het berekenen van stikstofdepositie is AERIUS Calculator 2024 op grond van de Omgevingswet het voorgeschreven rekeninstrument. De maximale rekenafstand van AERIUS Calculator is 25 kilometer. Dat betekent dat de depositiebijdrage wordt berekend op delen van Natura 2000-gebieden die binnen een afstand van 25 kilometer van de relevante wegvakken (in dit geval een deel van de A7) liggen. Daarvan zijn alleen de delen die stikstofgevoelig en (bijna) overbelast zijn relevant

voor de beoordeling. Onderstaande afbeelding laat het modelgebied voor het traject A7 Afsluitdijk tussen de Stevinssluzen en de Lorentzsluzen, samen met een contour van 25 kilometer rond de relevante wegvakken en de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden met (bijna) overbelaste habitats (Duinen Den Helder – Callantsoog, Zwanenwater & Pettemerduinen, Duinen en Lage Land Texel, Waddenzee, Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving) die daarbinnen liggen.

Afbeelding 3 Maximale rekenafstand rondom het traject A7 Afsluitdijk met de daarbinnen gelegen delen van stikstofgevoelige N2000-gebieden met (bijna) overbelaste habitats.

Overbelast of bijna overbelast

Een stikstofgevoelig habitattypen of leefgebiedtype (in dit rapport ook samen aangeduid als "habitat") is overbelast als de jaarlijkse totale stikstofdepositie (de achtergronddepositiewaarde, ADW) hoger is dan de kritische depositiewaarde (KDW). De KDW is de depositiegrens waarboven significante verslechtering van de kwaliteit van een habitat niet zondermeer kan worden uitgesloten. Dat betekent dat voor stikstofgevoelige habitats waarop depositie plaatsvindt, en waarvoor de ADW hoger is dan de KDW, nader onderzocht moet worden of sprake kan zijn van negatieve effecten door die extra depositie. Wanneer de ADW minder dan 70 mol N/ha/jaar lager is dan de KDW, is sprake van een bijna overbelaste situatie. Uit voorzorg worden bijna overbelaste situaties bij de beoordeling betrokken. Bij overbelaste situaties wordt onderscheid gemaakt in lichte overbelasting (ADW maximaal 70 mol hoger dan de KDW); matige overbelasting (ADW is meer dan 70 mol hoger dan de KDW, maar niet hoger dan 2 maal de KDW) en sterke overbelasting, waarbij de ADW meer dan 2 maal de KDW bedraagt.

Uit de stikstofdepositieberekening die is uitgevoerd (Tauw 2024) blijkt dat de snelheidsverhoging op dit deel van de A7 leidt tot een extra depositiebijdrage op de Natura 2000-gebieden Duinen en Lage Land Texel, Waddenzee en Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving. Binnen de Natura 2000-gebieden Duinen Den Helder – Callantsoog en Zwanenwater & Pettemerduinen wordt geen extra depositiebijdrage berekend.

In onderstaande Tabel 1 staan de Natura 2000-gebieden en -habitats met een depositiebijdrage. Voor deze habitats is een beoordeling nodig van de effecten van deze depositiebijdrage op de instandhoudingsdoelstelling van de Natura 2000-gebieden. Deze beoordeling is in het volgende hoofdstuk uitgewerkt.

Tabel 1 Depositiebijdrage als gevolg van de snelheidsverhoging op het traject A7 op de Afsluitdijk tussen de Stevinssluisen en de Lorentzsluisen.

Natura 2000-gebied en -habitat	2025	2035
Duinen en Lage Land Texel		
H2130C - Grijze duinen (heischraal)	0,01	0,01
Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving		
H7140B - Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	0,01	0,01
Waddenzee		
H1330A - Schorren en zilte graslanden (buitendijks)	0,05	0,11

3 BEOORDELING STIKSTOFDEPOSITIE

3.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk is beschreven wat de depositiebijdrage is die maximaal kan ontstaan door de snelheidsverhoging op de A7 tussen de Stevinsluizen en de Lorentzsluizen. Daaruit blijkt dat sprake is van een extra depositiebijdrage op drie habitats in drie verschillende Natura 2000-gebieden (Duinen en Lage Land Texel, Waddenzee en Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving). Effecten door stikstofdepositie op andere Natura 2000-gebieden zijn op voorhand en zonder ecologische beoordeling uit te sluiten. In dit hoofdstuk is voor de Natura 2000-gebieden Duinen en Lage Land Texel, Waddenzee en Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving en de daarbinnen gelegen habitats waarop sprake is van een depositiebijdrage een ecologische beoordeling uitgevoerd. Daarbij is onderzocht of deze depositiebijdrage significante gevolgen kan hebben voor de instandhoudingsdoelstelling van deze Natura 2000-gebieden.

Eerst is -in algemene zin- beschreven of een kleine depositiebijdrage een meetbaar of zichtbaar negatief effect op de kwaliteit van habitats kan hebben (paragraaf 3.2). Daarna is voor het betrokken Natura 2000-gebied voor het betreffende habitat beschreven of de geringe depositiebijdrage die wordt veroorzaakt significante gevolgen kan hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van de drie Natura 2000-gebieden. Daarbij is gebruik gemaakt van objectieve en openbaar verifieerbare gegevens zoals het Natura 2000-beheerplannen, de PAS-Gebiedsanalyses¹ en de Natuurdoelanalyses.

Zoekgebieden

De aanduiding zoekgebied (ZG) wordt gebruikt voor een locatie waarvan verwacht wordt dat het betreffende habitat daar aanwezig is, maar waarvan dat nog niet zeker is. Vanwege het voorzorgsprincipe wordt een dergelijke locatie getoetst alsof het habitat daar daadwerkelijk aanwezig is. AERIUS Calculator rapporteert afzonderlijk voor deze zoekgebieden. Omdat echter in de beoordeling geen onderscheid wordt gemaakt tussen delen die wel en geen zoekgebied zijn, zijn deze in dit rapport samengevoegd.

3.2 Het effect van een kleine extra depositiebijdrage

Een toename van de depositie kan -in een overbelaste situatie- verschillende effecten hebben op de kwaliteit van vegetaties en het leefgebied van soorten. Zo kunnen zeer hoge doses van stikstof directe toxische effecten hebben op planten. Ook leidt langdurige overbelasting met stikstof tot verrijking en verzuring van de bodem. Als de bodem voedselrijker wordt, verschuiven concurrentieverhoudingen tussen plantensoorten, waardoor soorten die voedselrijke omstandigheden prefereren in aantal en bedekking toe zullen nemen. Als gevolg daarvan zullen de soorten verdwijnen die voedselarme omstandigheden prefereren. Ook kan de vegetatie hierdoor minder geschikt worden als voedselbron voor bijvoorbeeld rupsen en andere blad-etende insecten en dit kan weer gevolgen hebben voor diersoorten hoger in de voedselketen. Een overmaat van stikstofverbindingen in de bodem kan niet alleen leiden tot verrijking (vermesting) van de bodem, maar ook tot verzuring. Dit proces ontstaat door dat bodemmineralen oplossen en uitspoelen. Hierdoor stijgt de zuurgraad in de bodem steeds meer, waarbij in gevallen van sterke bodemverzuring het voor planten giftige aluminium vrij beschikbaar komt. Verzuring van de bodem heeft ook nadelige gevolgen voor het bodemleven,

¹ De gebiedsanalyses zijn opgesteld ten behoeve van het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Hoewel het PAS niet meer gebruikt kan worden als kader voor vergunningverlening zijn delen van de gebiedsanalyses, zoals de ecosysteembeschrijvingen, goed bruikbaar als achtergrondinformatie voor het uitvoeren van een ecologische beoordeling.

waardoor de strooiselvertering trager verloopt of zelfs vrijwel geheel stil kan vallen. Deze effecten worden groter naarmate de overbelasting hoger is en langer aanhoudt.

Een depositietoename in een overbelaste situatie kan deze effecten versterken. Niet iedere depositietoename van stikstof leidt echter direct of na verloop van tijd tot een zichtbare en meetbare toename van het soms al aanwezige effect op de vegetatie en de kwaliteit van het habitat. Evenmin is in een dergelijk geval sprake van een meetbare bijdrage aan de accumulatie van stikstof in het ecosysteem, gelet op de opgebouwde accumulatie in de afgelopen decennia en de verdere opbouw in de toekomst. Er zijn verschillende redenen waarom effecten van een kleine hoeveelheid extra stikstof afwezig of niet betekenisvol kunnen zijn. Onderstaand is dat nader toegelicht.

Directe schade aan planten

Hoge concentraties van gasvormige stikstofverbindingen en hoge concentraties van ammonium (NH_4^+) in de bodem, kunnen directe toxische effecten veroorzaken op planten. Dit betekent dat deze hoge concentraties een directe schadelijke werking uitoefenen op de (cel)fysiologie van planten. Bij indirecte effecten treden de schadelijke effecten op door geleidelijke veranderingen in het bodemmilieu (waarbij overigens ook giftige stoffen zoals aluminium kunnen ontstaan) en/of door veranderingen in beschikbaarheid van voedingsstoffen voor planten.

De huidige concentraties van NH_3 , NO_x en SO_2 zijn in Nederland (inmiddels) op een niveau waarop directe toxische schade aan planten (bijna) niet meer voorkomt (Smits & Bal 2014). Dit effectmechanisme speelt daarom in Nederland t.a.v. atmosferische depositie van stikstof geen rol. Hieruit volgt ook de conclusie dat kleine toenames van depositie van stikstof nooit kunnen leiden tot meetbare directe schade aan planten.

De invloed van andere processen op de kwaliteit van het habitat

In veel situaties zijn andere processen dan de stikstofbelasting medebepalend voor de aanwezigheid en kwaliteit van een habitat. Een slechte habitatkwaliteit heeft in veel gevallen meerdere oorzaken waar stikstof er bij stikstofgevoelige habitats vaak één van is. Andere factoren die van invloed zijn op de aanwezigheid en kwaliteit van een habitat zijn bijvoorbeeld een te lage grondwaterstand, wegvallen van kwelstromen en gebufferd water door grondwateronttrekkingen, vervuiling van grondwater met nutriënten uit de landbouw, inwaai van bestrijdingsmiddelen, overmatige betreding door recreatie en te weinig natuurlijke dynamiek (verstuing, begrazing, overstroming). Dit betekent dat een matige of slechte kwaliteit van een habitat niet alleen of per definitie aan een overbelasting met stikstof toe te rekenen is, maar ook (mede) kan worden veroorzaakt door andere 'knelpunten' waar stikstof géén invloed op heeft of bijdrage aan levert.

Stikstofkringloop

In alle habitattypen functioneert een stikstofkringloop waarin jaarlijks grote hoeveelheden stikstof circuleren, veelal tientallen kilo's per ha. Ter duiding: in de duinen van twee Waddeneilanden (Schiermonnikoog en Ameland) werden bij metingen in de bovenste 30 cm van de bodem hoeveelheden in de orde van 125.000 tot 450.000 mol stikstof per ha aangetroffen (Arcadis 2019). Een geringe extra depositiebijdrage van één mol of enkele molen N/ha heeft in deze stikstofkringlopen geen betekenis.

Jaarlijkse fluctuaties achtergronddepositie

Uit het rapport dat hoort bij de berekeningen van de achtergronddepositie van het RIVM (Velders et al. 2018) blijkt dat meteorologische fluctuaties leiden tot variaties in jaargemiddelde concentraties en deposities in de orde van 5 tot 10 procent. Dit betekent dat de jaarlijkse fluctuatie 50 tot 200 mol N/ha/jr bedraagt. Een geringe extra depositie van bijvoorbeeld minder dan 1 mol is een te verwaarlozen fractie van deze fluctuatie.

Ecologische betekenis van een kleine hoeveelheid stikstof

Bij een hoge stikstofdepositie is sprake van een grotere beschikbaarheid van voor planten opneembaar stikstof (nitraat en ammonium), dat dient als bouwstof voor de plant. Dit effect treedt overigens niet op wanneer andere nutriënten beperkend zijn voor groei (zoals fosfaat). Een grotere beschikbaarheid van deze bouwstoffen bevoordeelt relatief snelgroeiende planten, die daardoor concurrentievoordeel kunnen krijgen t.o.v. minder snelgroeiende soorten. Deze laatste soorten zijn veelal de voor zeldzame en bedreigde habitattypen kenmerkende soorten. Afname van deze soorten leidt tot vermindering van de kwaliteit van de habitattypen, en op den duur zelfs tot areaalverlies. Vermesting en verzuring zijn processen die met elkaar in verband staan. De verzurende werking van stikstofdepositie zorgt ervoor dat de buffercapaciteit afneemt waardoor stikstof gemakkelijker wordt opgenomen en concurrentieverhoudingen veranderen.

Om een beeld te krijgen van de vermestende invloed van een kleine depositiebijdrage van -als voorbeeld- 1 mol/ha/jaar is de volgende berekening illustratief.

- Een depositie van 1 mol N/ha komt overeen met 14 gram N per hectare.
- De productie van een natuurlijk habitatype zoals bijvoorbeeld blauwgrasland loopt uiteen van 1000 tot 7500 kg droge stof/ha/jaar (Runhaar *et al.* 2009).
- Het aandeel in stikstof in natuurlijk grasland is ongeveer 10 gram per kg droge stof, dus ongeveer 1% (Eichhorn *et al.* 2020).
- Voor de biomassaproductie van een natuurlijk habitatype zoals blauwgrasland is dus gemiddeld 10-750 kg N/ha/jaar nodig. Dit komt overeen met ca. 1.000 tot meer dan 5.000 mol N/ha/jaar. Dit betreft de totale aanvoer van stikstof, dus ook vanuit bronnen naast atmosferische depositie zoals grond- en oppervlaktewater, nalevering uit de bodem, mineralisatie van organische materiaal en natuurlijke bemesting (via dieren of vee dat ingezet wordt bij natuurlijke begrazing).
- Een jaarlijkse depositie van 1 mol/ha/jaar komt dus overeen met maximaal dan 0,1% van de jaarlijks benodigde hoeveelheid stikstof voor planten in natuurlijke habitats. Ook wanneer deze dosis volledig ter beschikking komt aan de vegetatie, leidt dit niet tot meetbare veranderingen in groeisnelheid van individuele planten, en daarmee tot veranderingen in concurrentiepositie.

Een kleine toename van de depositie leidt dus niet tot meetbare verschillen in groeisnelheid van individuele planten. Daardoor ontstaan geen meetbare verschuivingen in concurrentiepositie, en ook geen veranderingen in de verhouding waarmee individuele soorten in de vegetatie voorkomen. Die samenstelling bepaalt de vegetatiekundige kwaliteit van het habitatype. Hieruit kan geconcludeerd worden dat een kleine extra depositiebijdrage de oppervlakte en de kwaliteit van habitattypen en leefgebieden niet meetbaar aantast. Ongeacht de huidige kwaliteit van de betrokken habitattypen en/of de instandhoudingsdoelstellingen voor een specifiek Natura 2000-gebied leidt een geringe depositietoename nimmer tot negatieve gevolgen voor de kwaliteit van de habitats. Gelet daarop kan een kleine extra stikstofdepositiebijdrage niet leiden tot een verschuiving in concurrentiepositie of een verandering in de verhouding waarmee individuele soorten in de vegetatie voorkomen.

Plotselinge verslechtering van de kwaliteit ("omklappen") van een habitat

Voor een aantal habitats verloopt het effect van een langdurige overbelasting met stikstof als gevolg van verzuring niet gradueel, maar kan op een zeker moment een omslagpunt bereikt worden waarbij de kwaliteit van het habitat plotseling zeer sterk verslechtert en herstel niet zonder vergaande maatregelen meer mogelijk is.

Dit geldt met name voor aquatische habitats en sommige terrestrische habitats die van nature zwak gebufferd zijn, en waarvan de buffercapaciteit vrijwel verdwenen is. Uitloging en verzuring is in deze habitattypen een natuurlijk proces, maar het kan mede het gevolg zijn van veranderingen in de hydrologie en van de verzurende werking van stikstofdepositie. Daardoor verzuurt een zwak gebufferde standplaats eerder en verandert de vegetatie sneller van karakter ('omslag'). In een Natura

2000-gebied, en daarbinnen binnen het areaal van een habitatype, is nooit sprake van uniforme situaties over het hele areaal. Binnen dit areaal is sprake van een grote heterogeniteit in (doorwerking) van ecologische factoren die de samenstelling en kwaliteit van een habitatype ter plekke (kunnen) bepalen. Stikstof is er daar één van. Het is daarom onmogelijk dat een heel habitatype, zich over het hele areaal en op hetzelfde moment in een exact identieke situatie bevindt t.a.v. een mogelijk omslagpunt. Het kan hooguit zo zijn dat er lokaal situaties aanwezig zijn waar een dergelijk omslagpunt zo dicht is genaderd dat een omslagpunt zou dreigen, en dan alleen voor de twee hierboven genoemde situaties (aquatische en zwak gebufferde habitats). Als er voor deze habitatypes een omslagpunt wordt overschreden, dan speelt dit vanwege de grote ruimtelijke heterogeniteit alleen zeer lokaal, en dan is - zoals hierna wordt toegelicht - de belangrijkste oorzaak de autonome stikstofdepositie. Een kleine extra depositiebijdrage kan dus nooit zorgen voor grootschalig omklappen van een systeem.

Voor de overige habitatypes bestaat alleen een gradueel verband tussen omvang van de stikstofdepositie en kwaliteitsvermindering, waardoor hiervoor dus geen sprake is van dergelijke omslagpunten (Goderie & Vertegaal, 2020).

Het bereiken van een eventueel omslagpunt kan niet veroorzaakt of meetbaar versneld worden door een project met een kleine depositiebijdrage. Deze omslagpunten zullen dan worden bereikt als gevolg van de (veel grotere) jaarlijkse achtergronddepositie die zich in de bodem heeft geaccumuleerd. De extra depositiebijdragen van het voornemen zijn marginaal in verhouding tot die autonoom optredende stikstofdeposities. Als in delen van een habitat een omslagpunt bereikt wordt vanwege een te hoge achtergronddepositie zal dit ook zonder een kleine extra depositiebijdrage plaatsvinden en het moment waarop het omslagpunt bereikt wordt, kan niet meetbaar versneld worden door deze extra depositiebijdrage. Kortom, als sprake is van het aanstaande "omklappen" van een deel van het habitat, zal dat met of zonder een geringe extra depositiebijdrage plaatsvinden en een geringe extra bijdrage is niet van wezenlijke invloed op het moment waarop deze omslag plaatsvindt.

Het effect van een kleine depositiebijdrage is niet afhankelijk van de mate van overbelasting

In een ecologische beoordeling wordt rekening gehouden met de specifieke omstandigheden van de betrokken gebieden, waaronder een eventuele overschrijding van de KDW. De conclusies van de ecologische beoordeling zijn echter niet afhankelijk van de precieze mate van al aanwezige overbelasting: zeer kleine, extra depositiebijdragen hebben – gelet op het voorgaande – ongeacht de mate van de bestaande stikstofbelasting geen, of slechts verwaarloosbare effecten op de vegetatiekundige kwaliteit van de betrokken habitats. Als de kwaliteit van de vegetatie niet verandert, zijn er ook geen gevolgen voor de overige kwaliteitsaspecten zoals het voorkomen van typische soorten, de abiotiek en de (goede) structuur en functie.

Samenvattend

De kwaliteit van een habitatype wordt door tal van factoren beïnvloed en de hoogte van de stikstofdepositie is een van deze factoren. Een kleine verandering in de hoogte van de jaarlijkse totale stikstofdepositie kan op geen enkele manier van invloed zijn op de kwaliteit van de habitats. Een dergelijke depositiebijdrage kan evenmin leiden tot een verzwaring van de beheeropgave van het Natura 2000-gebied of tot een belemmering bij het uitvoeren van herstelmaatregelen.

3.3 Natura 2000-gebied Duinen en Lage Land Texel

3.3.1 Inleiding

Het deelgebied Duinen Texel wordt landschappelijk gekenmerkt door een uitgestrekt duingebied met daar binnen een kweldergebied (slufter). Het noordelijk en het zuidelijk gedeelte behoor-

oorspronkelijk tot twee verschillende eilanden; het oorspronkelijke Texel en Eijerland. Ten westen van de stuifdijk die sinds 1629 de voormalige eilanden verbindt, ligt een oude strandvlakte met een reeks grote valleien. Het deel ten noorden van de slufteer (Eierlandsche duinen) omvat oude duinen met graslanden en heiden; het zuidelijke deel is meer gevarieerd met zowel oude als jonge duingebieden. In het gebied is een grote diversiteit aan duinvalleien aanwezig, die verschillen in de mate van infiltratie dan wel kwel. Aan de zuidrand ligt een grote zandplaat, de Hors, die hoort bij het Natura 2000 gebied Waddenzee. In de Westerduinen zijn naaldbossen aanwezig. Binnen de begrenzing van het gebied vallen ook de Hanenplas, met duinen, duinvalleien, duingraslanden, struwelen en ruigten en de Korverskooi, een eendenkooi bestaande uit een kooibos met daaromheen duinen, valleien en graslanden. Daarnaast behoren ook een aantal poldergebieden in het Lage Land van Texel tot de begrenzing. Dit zijn kreekrestanten met omliggende rietkragen, moerassen en graslanden.

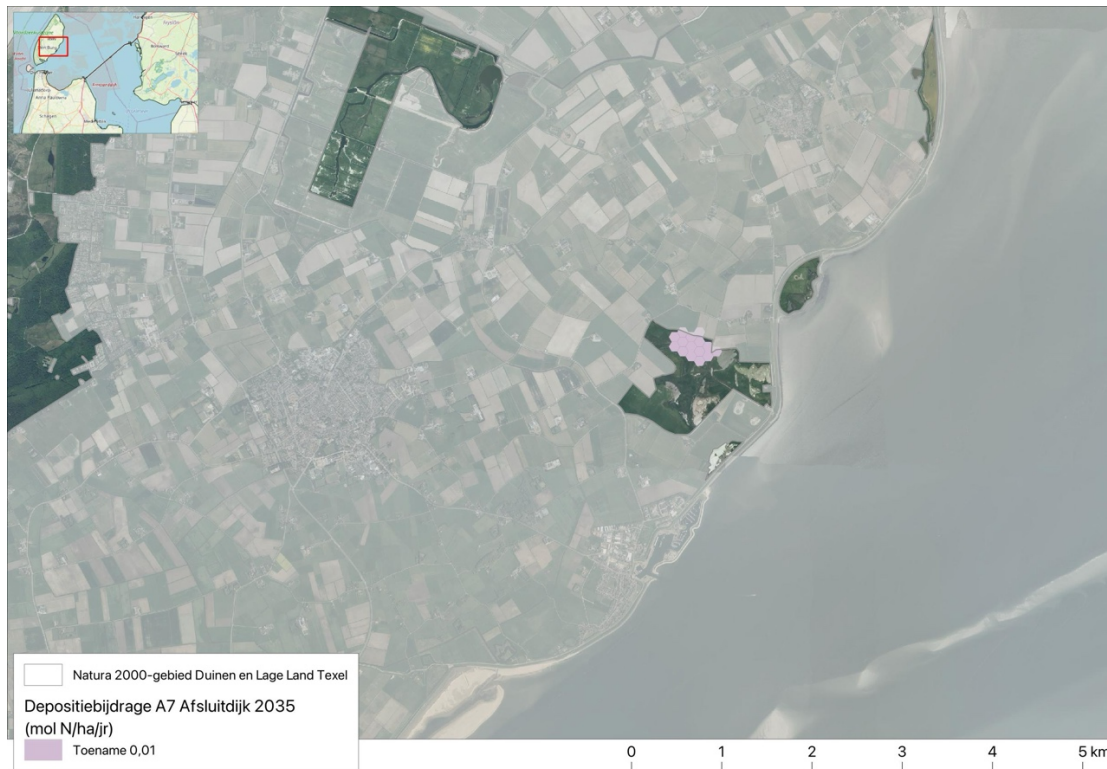
Voor de beoordeling van de effecten van de depositiebijdrage op het Natura 2000-gebied Duinen en Lage land Texel is gebruik gemaakt van de onderstaande bronnen. Met oog op de leesbaarheid is daarbij niet steeds naar deze bronnen verwezen.

- Natura 2000-beheerplan Duinen Texel (RVO 2016)
- PAS gebiedsanalyse Duinen en Lage Land Texel (Ministerie van LNV 2017)
- Natuurdoelanalyse Duinen en Lage Land Texel (Provincie Noord-Holland 2023) en het advies van de Ecologische Autoriteit daarop (Ecologische Autoriteit 2024a)
- Evaluatie Natura 2000-beheerplan Duinen en Lage Land Texel (Latour et al. 2021)

Het verhogen van de maximumsnelheid leidt tot een extra depositiebijdrage op een klein deel van het Natura 2000-gebied. Onderstaande afbeeldingen tonen de situatie voor 2025 en 2035.

Afbeelding 4 Depositiebijdrage als gevolg van het verhogen van de maximumsnelheid overdag tot 130 km/u op het traject A7 Stevinsluizen – Lorentzsluizen in 2025.

Afbeelding 5 Depositiebijdrage als gevolg van het verhogen van de maximumsnelheid overdag tot 130 km/u op het traject A7 Stevinsluizen – Lorentzsluizen in 2035.

3.3.2 Habitattypen

H2130C Grijs duinen (heischraal)

Beschrijving van het habitatype

Voor het habitatype geldt in dit gebied een uitbreidingsopgave voor de oppervlakte en een verbeterdoelstelling voor de kwaliteit. Het habitat komt met een oppervlakte van bijna 19 hectare voor in het Natura 2000-gebied. De KDW van het habitatype is 786 mol N/ha/jaar en deze waarde wordt op bijna 12 hectare overschreden.

Het habitatype betreft de min of meer droge graslanden van het duingebied (en vergelijkbare plaatsen in aangrenzende delen van het kustgebied). Het gaat hierbij om soortenrijke begroeiingen met dominantie van laagblijvende grassen, kruiden, mossen en/of korstmossen. Vermengd met deze begroeiingen kunnen kruidenrijke zoombegroeiingen met dominantie van de dwergstruik Duinroos voorkomen. Grijs duinen ontstaan achter de zeereep op plekken waar de door de wind veroorzaakte dynamiek voldoende laag is voor het ontstaan van gesloten begroeiingen met kruiden en mossen. Door de bodenvorming ontstaat een zogenoemde 'C-horizont' met een grijze kleur, vandaar de naam van het habitatype. Dynamiek in de vorm van lichte overstuiving, hellingprocessen (dynamiek door neerslag) en begrazing door konijnen zorgt van nature voor de instandhouding van het type. Vanwege de positieve invloed van verstuiving, worden ook stuifplekken binnen graslandcomplexen tot het habitatype gerekend. De hoge soortenrijkdom is voor een belangrijk deel karakteristiek voor de grazige vegetaties zelf, maar een deel van de soorten is juist (mede) afhankelijk van onbegroeide delen (Blauwvleugelsprinkhaan), konijnenholen (Tapuit) of bloemrijke zomen (Duin- en Grote parelmoervlinder).

Het ontstaan van duingraslanden is weliswaar een natuurlijk proces, maar de uitgestrektheid van de graslanden in de Nederlandse duinen is waarschijnlijk mede veroorzaakt door menselijke activiteiten (met name beweiding, maar ook grondwateronttrekking). De ecologische variatie van het habitatype

is groot, wat samenhangt met onder andere het kalkgehalte (in de toplaag van de bodem) en de dikte van de humuslaag. Op grond hiervan worden drie subtypen onderscheiden. De overgangen tussen de subtypen zijn echter gradueel. De begroeiingen van subtype C wisselen doorgaans af met begroeiingen van subtype A of B. Ze vormen daarbij complexen of een opeenvolging van zones. Overigens komen de duingraslanden als geheel vaak voor in samenhang met helmduinen, natte duinvalleien en struwelen.

Het subtype "heischraal" betreft duingraslanden op bodems die humeuzer en vochtiger zijn dan die van subtypen A (kalkrijk) en B (kalkarm). Vaak gaat het om smalle overgangen van die droge graslanden naar natte duinvalleivegetaties (H2190) of vochtige tot natte heischrale graslanden (H6230).

Huidige kwaliteit en trend

Op basis van de aanwezigheid van typische soorten is de kwaliteit van het habitat in de NDA van de provincie Noord-Holland als positief beoordeeld. De waardering van het aspect abiotische condities is onbekend en die van structuur en functie is negatief. De negatieve beoordeling voor het aspect structuur en functie is gebaseerd op de geringe oppervlakte waarin het habitatype voorkomt en het gebrek aan dynamiek. De versnelde opslag en vergrote beschikbaarheid van voedingsstoffen vormen een knelpunt. Ook de afwezigheid van of geringe begrazing door konijn vormt een drukfactor. Het instandhoudingsdoel voor uitbreiding van oppervlak wordt gehaald, voor verbetering van kwaliteit wordt het instandhoudingsdoel niet gehaald. Er zijn aanvullende systeemherstelmaatregelen benodigd, waarvan de omvang en effectiviteit nog dienen te worden bepaald.

Omvang depositiebijdrage en effectbeoordeling

De verhoging van de maximumsnelheid leidt tot een extra depositiebijdrage van 0,01 mol N/ha/jaar op 5,33 hectare van het habitat in 2025 en 4,69 hectare in 2035. Dat is respectievelijk 28% en 25% van de totale oppervlakte van het habitatype in dit Natura 2000-gebied. De kwaliteit van het habitat staat onder druk. Stikstofdepositie is daarvan niet de enige oorzaak, maar speelt zeker een rol en wordt door andere factoren zoals de beperkte konijnenbegrazing en dynamiek en de geringe oppervlakte versterkt. Desondanks is de oppervlakte toegenomen, maar is de huidige kwaliteit van het habitat volgens de NDA matig tot slecht en de trend negatief. Zoals ook in paragraaf 3.2 is beschreven, leidt niet iedere toename van de depositie tot een (verdere) verslechtering van de kwaliteit. De maximale extra depositiebijdrage als gevolg van de snelheidsverhoging is zeer gering: 0,01 mol N/ha/jr. De extra depositiebijdrage is te gering om de huidige effecten van de totale depositie meetbaar of zichtbaar te versterken. De extra aanwas van biomassa door deze extra depositiebijdrage is geheel verwaarloosbaar en de depositiebijdrage draagt evenmin meetbaar bij aan de accumulatie van stikstof in de bodem of verschuiving in de concurrentiepositie tussen planten. Op basis hiervan wordt geconcludeerd dat de extra depositiebijdrage door het verhogen van de maximumsnelheid geen nadelige gevolgen heeft voor het habitatype H2130C Grijze duinen (heischraal).

3.3.3 Vogelrichtlijnsoorten

Een deel van de vogelsoorten waarvoor in het Duinen en Lage Land Texel een instandhoudingsdoelstelling geldt, heeft onder meer leefgebied binnen stikstofgevoelig habitat. In onderstaande tabel is voor deze soorten weergegeven welke stikstofgevoelige habitats tot het leefgebied behoren. Alleen habitats waar de snelheidsverhoging een extra depositiebijdrage veroorzaakt zijn in de tabel opgenomen. De vogelsoorten kunnen in het gebied ook leefgebied dat niet stikstofgevoelig is buiten deze habitats hebben.

Tabel 2 Vogelsoorten van het Natura 2000-gebied Duinen en Lage Land Texel met leefgebied in stikstofgevoelig en (bijna) overbelast habitat waarop een extra depositiebijdrage plaats zal vinden.

Soort	Habitatype/ leefgebied met depositietoename
Broedvogel	
Bruine kiekendief	H2130C Grijze duinen (heischraal)
Blauwe kiekendief	H2130C Grijze duinen (heischraal)
Velduil	H2130C Grijze duinen (heischraal)
Roodborsttapuit	H2130C Grijze duinen (heischraal)
Tapuit	H2130C Grijze duinen (heischraal)

Effectbeoordeling

In paragraaf 3.3.2 is geconcludeerd dat de extra depositiebijdrage op H2130C geen gevolgen heeft voor de oppervlakte en de kwaliteit van het habitatype. Dat betekent dat er evenmin sprake kan zijn van een verslechtering van de kwaliteit van habitatype H2130C als onderdeel van het leefgebied van de in Tabel 2 genoemde soorten.

3.3.4 Conclusie Duinen en Lage Land Texel

De extra depositiebijdrage door de snelheidsverhoging is maximaal 0,01 mol N/ha/jaar op het habitatype H2130C in het Natura 2000-gebied Duinen en Lage Land Texel. In het voorgaande is voor het betreffende habitatype geconcludeerd dat, hoewel stikstofdepositie een van de knelpunten is die de kwaliteit beïnvloedt, de depositiebijdrage door de verhoging van de maximumsnelheid geen gevolgen heeft voor de oppervlakte en kwaliteit van het habitatype en daarmee evenmin gevolgen heeft voor de kwaliteit van het habitat als leefgebied van soorten.

Significante gevolgen in Natura 2000-gebied Duinen en Lage Land Texel als gevolg van stikstofdepositie door de snelheidsverhoging overdag op de A7 tussen de Stevinssluzen en de Lorentzsluzen zijn op voorhand uitgesloten.

3.4 Natura 2000-gebied Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving

3.4.1 Inleiding

Het gebied 'Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving' bestaat uit een aantal grote meren en plassen en omringende oeverlanden en polders. Het gebied ligt in het Lage Midden, een laaggelegen veen en klei-op-veengebied in midden Fryslân, dat tussen de hogere zandgronden in het oosten en de kleigronden in het westen ligt. Aan het begin van de jaartelling moet het Lage Midden hebben bestaan uit uitgestrekte zeggemoerassen en moerasbossen. Vanaf circa de tiende eeuw werd het gebied op kleine schaal in gebruik genomen. Aan het eind van de 19e eeuw en het begin van de 20e eeuw werden diverse gemalen aangelegd, waarmee de waterstanden beter gecontroleerd konden worden en veel meer gebieden ontpolderd werden. Het is een open gebied met een afwisseling van intensief gebruikte graslanden, extensief gebruikte zomerpolders en boezemlanden en vaarten, plassen en grote meren, met daarlangs plaatselijk brede rietkragen. De plassen met open water zijn ontstaan door vervening.

Voor de beoordeling van de effecten van de depositiebijdrage op het Natura 2000-gebied Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving is gebruik gemaakt van de onderstaande bronnen. Met oog op de leesbaarheid is daarbij niet steeds naar deze bronnen verwezen.

- Natura 2000-beheerplan Friese Merengebied (Provincie Fryslân 2023a)
- PAS gebiedsanalyse Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving (Ministerie van LNV 2017)

- Natuurdoelanalyse Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving (Provincie Fryslân 2023b) en het advies van de Ecologische Autoriteit daarop (Ecologische Autoriteit 2024b)
- Wijzigingsbesluit Habitatrichtlijngebieden vanwege aanwezige waarden (LNV 2022).

Het verhogen van de maximumsnelheid leidt tot een extra depositiebijdrage op een klein deel van het Natura 2000-gebied. Onderstaande afbeeldingen tonen de situatie voor 2025 en 2035.

Afbeelding 6 Depositiebijdrage als gevolg van het verhogen van de maximumsnelheid overdag tot 130 km/u op het traject A7 Stevinsluizen – Lorentzsluizen in 2025.

Afbeelding 7 Depositiebijdrage als gevolg van het verhogen van de maximumsnelheid overdag tot 130 km/u op het traject A7 Stevinsluizen – Lorentzsluizen in 2035..

3.4.2 Habitattypen

H7140B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)

Beschrijving van het habitatype

Voor het habitatype geldt in dit gebied een behoudsopgave voor de oppervlakte en de kwaliteit. Het habitat komt met een oppervlakte van 0,4 hectare voor in het Natura 2000-gebied. De KDW van het habitatype is 500 mol N/ha/jaar en deze waarde wordt op de volledige oppervlakte van het habitatype overschreden.

Dit habitatype betreft soortenrijke veenbegroeiingen van betrekkelijk voedselarme tot matig voedselrijke omstandigheden. De plantengemeenschappen van de overgangs- en trilvenen vormen ontwikkelingsstadia in de verlanding die begint in het open water van sloten, plassen en petgaten. In Nederland komen ze vooral voor in het laagveengebied. Verder kunnen overgangs- en trilvenen ook ontstaan in veenvormende systemen in de middenlopen van beekdalen (zoals in het Drentsche Aagebied), op de overgangen van de hogere (pleistocene) zandgronden naar laagveen en in zeekleilandschappen. Veenmosrietlanden ontwikkelt zich uit het subtype stilvenen door een verdere stabilisatie van de veenlaag. Kenmerkend is een gesloten moslaag met dominantie van veenmossoorten, een varenrijke kruidlaag en een ijle rietlaag.

Huidige kwaliteit en trend

In de NDA van het gebied is habitatype H7140B buiten beschouwing gelaten omdat de provincie Fryslân van mening is dat het habitatype ten onrechte aan het aanwijzingsbesluit is toegevoegd en beroep heeft ingesteld tegen de wijziging van het aanwijzingsbesluit. Omdat het habitat recent aan het aanwijzingsbesluit is toegevoegd, is ook in het Natura 2000-beheerplan en de PAS-Gebiedsanalyse geen informatie te vinden over de kwaliteit en trend van dit habitatype. De

Ecologische Autoriteit concludeert in het advies dat het habitatype H7140B wel in de NDA opgenomen had moeten zijn en adviseert dat alsnog te doen. In het wijzigingsbesluit waarmee dit habitatype aan het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied is toegevoegd, staat dat het habitatype in goede kwaliteit voorkomt in het deelgebied Vogelhoek (Fügelhoeke) en ook lokaal langs de Fluessen. Volgens de habitatkaart van het gebied (zoals opgenomen in AERIUS) komt het habitat alleen voor rond de Fügelhoeke.

Aangezien de achtergronddepositie aanzienlijk hoger is dan de kritische depositiewaarde, wordt er voor deze beoordeling uit voorzorg van uitgegaan dat stikstofdepositie een knelpunt is voor behoud van de kwaliteit en mogelijk ook de oppervlakte van het habitat.

Omvang depositiebijdrage en effectbeoordeling

De trend van kwaliteit en oppervlakte zijn niet bekend, in het aanwijzingsbesluit (2022) staat echter dat het habitat op dat moment in goede kwaliteit voorkwam. Gezien de lage KDW is het habitatype zeer gevoelig voor stikstofdepositie en kan niet worden uitgesloten dat de relatief hoge achtergronddepositie een negatieve invloed heeft op de kwaliteit van het habitatype. Zoals ook in paragraaf 3.2 is beschreven, leidt niet iedere toename van de depositie tot een (verdere) verslechtering van de kwaliteit. De maximale extra depositiebijdrage als gevolg van de snelheidsverhoging vindt plaats op de gehele oppervlakte (0,4 hectare) van het habitatype en is zeer gering: 0,01 mol N/ha/jr. Volgens het aanwijzingsbesluit is het habitat van een goede kwaliteit. De extra depositiebijdrage is te gering om de huidige effecten van de totale depositie meetbaar of zichtbaar te versterken. De extra aanwas van biomassa door deze extra depositiebijdrage is geheel verwaarloosbaar en de depositiebijdrage draagt evenmin meetbaar bij aan de accumulatie van stikstof in de bodem of het verschuiven van concurrentieposities tussen planten. Op basis hiervan wordt geconcludeerd dat de extra depositiebijdrage door het verhogen van de maximumsnelheid geen nadelige gevolgen heeft voor het habitatype H7140B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden).

3.4.3 Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten

Geen van de Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten waarvoor in dit Natura 2000-gebied een instandhoudingsdoelstelling geldt is afhankelijk van stikstofgevoelig leefgebied. Significante gevolgen voor Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten zijn om die reden op voorhand uitgesloten.

3.4.4 Conclusie Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving

De extra depositiebijdrage door de snelheidsverhoging is maximaal 0,01 mol N/ha/jaar op het habitatype H7140B in het Natura 2000-gebied Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving. In het voorgaande is voor het betreffende habitatype geconcludeerd dat, hoewel stikstofdepositie waarschijnlijk een van de knelpunten is die de kwaliteit beïnvloedt, de depositiebijdrage door de verhoging van de maximumsnelheid geen gevolgen heeft voor de oppervlakte en kwaliteit van het habitatype

Significante gevolgen het Natura 2000-gebied Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving als gevolg van stikstofdepositie door de snelheidsverhoging overdag op de A7 tussen de Stevinsluizen en de Lorentzsluizen zijn op voorhand uitgesloten.

3.5 Natura 2000-gebied Waddenzee

3.5.1 Inleiding

De Waddenzee bestaat uit een complex van diepe geulen en ondiep water met zand- en slibbanken waarvan grote delen bij eb droogvallen. Deze banken worden doorsneden door een fijn vertakt stelsel van geulen. Langs het vasteland en de eilanden liggen verspreid kweldergebieden, die door grote

verschillen in vocht- en zoutgehalte bijdragen aan een zeer diverse flora en vegetatie. Enkele voorbeelden hiervan zijn de Boschplaat op Terschelling en Neerlands Reid op Ameland, waar op de overgang naar het duingebied bijzondere kweldervegetaties aanwezig zijn. Er is een nagenoeg ongestoorde hydrodynamiek en geomorfologie aanwezig, waarin natuurlijke processen zorgen voor instandhouding en ontwikkeling van karakteristieke ecotopen en habitats en de grenzen van land en water voortdurend wijzigen.

Voor de beoordeling van de effecten van de depositiebijdrage op het Natura 2000-gebied Waddenzee is gebruik gemaakt van de onderstaande bronnen. Met oog op de leesbaarheid is daarbij niet steeds naar deze bronnen verwezen.

- Natura 2000-beheerplan Waddenzee (Rijkswaterstaat 2016)
- PAS gebiedsanalyse Waddenzee (Ministerie van LNV 2017)
- Natuurdoelanalyse Waddenzee (Rijkswaterstaat 2023) en het advies van de Ecologische Autoriteit daarop (Ecologische Autoriteit 2024c)
- Evaluatie Natura 2000-beheerplan (Witteveen en Bos 2023)

Het verhogen van de maximumsnelheid leidt tot een extra depositiebijdrage op een klein deel van het Natura 2000-gebied. Onderstaande afbeeldingen tonen de situatie voor 2025 en 2035. De maximale depositiebijdrage door de verhoging van de maximumsnelheid is 0,11 mol N/ha/jr.

Afbeelding 8 Depositiebijdrage als gevolg van het verhogen van de maximumsnelheid overdag tot 130 km/u op het traject A7 Stevinsluizen – Lorentzsluizen in 2025.

Afbeelding 9 Depositiebijdrage als gevolg van het verhogen van de maximumsnelheid overdag tot 130 km/u op het traject A7 Stevinsluizen – Lorentzsluizen in 2035.

3.5.2 Habitattypen

H1330A Schorren en zilte graslanden (buitendijks)

Beschrijving van het habitatype

Voor het habitatype geldt in dit gebied een behoudsopgave voor de oppervlakte en een verbeteropgave voor de kwaliteit. Het habitat komt met een oppervlakte van ruim 5.500 hectare voor in het Natura 2000-gebied. De KDW van het habitatype is 1429 mol N/ha/jaar en deze waarde wordt over een oppervlakte van 0,5 hectare overschreden en op een oppervlakte van 0,3 hectare bijna overschreden.

In Nederland omvat dit habitatype schorren of kwelders en andere zilte graslanden in het kustgebied. Het begrip kustgebied moet hier breed worden opgevat: het habitatype komt voor in zowel buitendijkse als binnendijkse gebieden (wat tot uitdrukking komt in het onderscheiden van subtypen). Ook het begrip 'grasland' dekt de lading slechts ten dele: een deel van de begroeiingen bestaat uit russen en biezen, kruiden (zoals lamsoor of zeealsem) en - in brakke zones - riet.

Voor de biodiversiteit zijn meerdere aspecten van belang. De verschillende plantengemeenschappen en (dier)soorten reageren op een bepaalde hoogteligging, de daaraan (deels) gerelateerde vochtthuishouding, de grondsoort (van zandig tot kleiïg), zoutgehalte (brak tot zout), leeftijd (succesiestadium) en mate van begrazing. Het is dan ook gewenst allerlei vormen en successiestadia te behouden, wat onder andere noodzakelijk is voor het behoud van het grote aantal typische soorten (maar ook voor veel soorten die daarvoor niet geselecteerd zijn, bijvoorbeeld de talrijke ongewervelde diersoorten die sterk afhankelijk zijn van met name de lage en jonge kwelders).

Het subtype 'buitendijks' betreft de buitendijkse vorm van het habitatype. Het omvat de als gevolg van het getij (meer of minder frequent) overstroomde graslanden van het getijdengebied (eiland- en

vastelandskwelders) en van de duinen (in sluffers, wash-overs, achterduinse strandvlakten en groene stranden). Deze begroeiingen worden door het zeewater overstromd vanuit de (tot soms ver in de kwelders doordringende) getijdenkreken.

Huidige kwaliteit en trend

In de NDA is geen informatie opgenomen over de kwaliteit van H1330A omdat ten tijde van het opstellen van de NDA de achtergronddepositie overal lager was dan de KDW. Nadat de NDA was gepubliceerd is de KDW van dit habitatype op basis van nieuwe wetenschappelijk inzichten verlaagd waardoor nu een zeer klein deel van de totale oppervlakte van het habitatype overbelast of bijna overbelast is (0,8 hectare op een totaal van ruim 5.500 hectare).

In de evaluatie van het beheerplan is geconcludeerd dat de oppervlakte van het habitatype is toegenomen en dat daarmee aan de behoudsdoelstelling van de oppervlakte is voldaan. Het areaal met plantengemeenschappen die als bedreigd of zeldzaam zijn gekenschetst is toegenomen en daarbinnen is het aandeel van de (ernstig) bedreigde gemeenschappen ook groter geworden, wat duidt op een kwaliteitsverbetering. Omdat andere kwaliteitsaspecten geen verbetering of een verslechtering laten zien, is in de beheerplanevaluatie geconcludeerd dat geen sprake is van de in de instandhoudingsdoelstelling voorgeschreven verbetering van de kwaliteit.

Omvang depositiebijdrage en effectbeoordeling

De oppervlakte en huidige kwaliteit staan niet onder druk door stikstofdepositie. Hoewel een zeer gering deel (bijna) overbelast is, is stikstofdepositie geen knelpunt voor het habitat. De maximale extra depositiebijdrage als gevolg van de snelheidsverhoging is met maximaal; 0,11 mol N/ha/jr en vindt plaats op een oppervlakte van 0,64 hectare. De huidige totale jaarlijkse stikstofdepositie vormt geen bedreiging voor de oppervlakte en kwaliteit van het habitatype en het behalen van de doelstelling voor dit habitatype. De extra depositiebijdrage is te klein om dit te veranderen. Op basis hiervan wordt geconcludeerd dat de extra depositiebijdrage door het verhogen van de maximumsnelheid geen nadelige gevolgen heeft voor het habitatype H1330A Schorren en zilte graslanden (buitendijks).

3.5.3 Habitatsorten

Voor één van de habitatsorten waarvoor in de Waddenzee een instandhoudingsdoelstelling geldt, heeft onder meer leefgebied binnen stikstofgevoelig habitat. In onderstaande tabel is voor deze soort weergegeven welke stikstofgevoelige habitats tot het leefgebied behoren. Alleen habitats waar de snelheidsverhoging een extra depositiebijdrage veroorzaakt zijn in de tabel opgenomen.

Tabel 3 Habitatsorten van het Natura 2000-gebied Waddenzee met leefgebied in stikstofgevoelig en (bijna) overbelast habitat waarop een extra depositiebijdrage plaats zal vinden.

Soort	Habitatype/ leefgebied met depositietoename
Habitatsort	
Groenknolorchis	H1330A Schorren en zilte graslanden (buitendijks)

Beoordeling van de haalbaarheid van een ecologische beoordeling

In paragraaf 3.5.2 is geconcludeerd dat voor de extra depositiebijdrage op H1330A geen gevolgen heeft voor de oppervlakte en de kwaliteit van het habitatype. Dat betekent dat dat evenmin sprake kan zijn van een verslechtering van de kwaliteit van habitatype H1330A als onderdeel van het leefgebied van de in Tabel 3 genoemde soort.

3.5.4 Vogelrichtlijnsoorten

Een deel van de vogelsoorten waarvoor in de Waddenzee een instandhoudingsdoelstelling geldt, heeft onder meer leefgebied binnen stikstofgevoelig habitat. In onderstaande tabel is voor deze soorten weergegeven welke stikstofgevoelige habitats tot het leefgebied behoren. Alleen habitats

waar de snelheidsverhoging een extra depositiebijdrage veroorzaakt zijn in de tabel opgenomen. De vogelsoorten kunnen in het gebied ook leefgebied dat niet stikstofgevoelig is buiten deze habitats hebben.

Tabel 4 Vogelsoorten van het Natura 2000-gebied Waddenzee met leefgebied in stikstofgevoelig en (bijna) overbelast habitat waarop een extra depositiebijdrage plaats zal vinden.

Soort	Habitatype/ leefgebied met depositietoename
Broedvogels	
Bruine kiekendief	H1330A Schorren en zilte graslanden (buitendijks)
Blauwe kiekendief	H1330A Schorren en zilte graslanden (buitendijks)
Bontbekplevier	H1330A Schorren en zilte graslanden (buitendijks)
Strandplevier	H1330A Schorren en zilte graslanden (buitendijks)
Visdief	H1330A Schorren en zilte graslanden (buitendijks)
Velduil	H1330A Schorren en zilte graslanden (buitendijks)
Niet-broedvogel	
Scholekster	H1330A Schorren en zilte graslanden (buitendijks)
Bontbekplevier	H1330A Schorren en zilte graslanden (buitendijks)
Kievit	H1330A Schorren en zilte graslanden (buitendijks)
Grutto	H1330A Schorren en zilte graslanden (buitendijks)
Tureluur	H1330A Schorren en zilte graslanden (buitendijks)

Beoordeling van de haalbaarheid van een ecologische beoordeling

In paragraaf 3.5.2 is geconcludeerd dat voor de extra depositiebijdrage op H1330A geen gevolgen heeft voor de oppervlakte en de kwaliteit van het habitatype. Dat betekent dat dat evenmin sprake kan zijn van een verslechtering van de kwaliteit van habitatype H1330A als onderdeel van het leefgebied van de in Tabel 4 genoemde soorten.

3.5.5 Conclusie Waddenzee

De extra depositiebijdrage door de snelheidsverhoging is maximaal 0,11 mol N/ha/jaar op 0,64 hectare van het habitatype H1330A in het Natura 2000-gebied Waddenzee. In het voorgaande is voor het betreffende habitatype geconcludeerd dat de huidige totale stikstofdepositie geen knelpunt is voor het habitatype en de depositiebijdrage door de verhoging van de maximumsnelheid geen gevolgen heeft voor de oppervlakte en kwaliteit van het habitatype en daarmee evenmin gevolgen heeft voor de kwaliteit van het habitat als leefgebied van soorten.

Significante gevolgen het Natura 2000-gebied Waddenzee als gevolg van stikstofdepositie door de snelheidsverhoging overdag op de A7 tussen de Stevinsluizen en de Lorentzsluizen zijn op voorhand uitgesloten.

4 CUMULATIE EN CONCLUSIE

4.1 Inleiding

Het verhogen van de maximumsnelheid overdag naar 130 km/u op de A7 tussen de Stevinsluizen en de Lorentzsluizen leidt tot een zeer beperkte toename van geluidbelasting in twee Natura 2000-gebieden en een stikstofdepositiebijdrage op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige habitats in drie Natura 2000-gebieden. Andere effecten zoals oppervlakteverlies en vergroting van de barrièrewerking treden niet op.

4.2 Conclusie verstoring

De reikwijdte van mogelijke verstoring door geluid is beperkt tot een contour van 1,5 kilometer rondom het deel van de A7 waarop overdag de maximumsnelheid wordt verhoogd. Binnen deze contour liggen de Natura 2000-gebieden IJsselmeer en Waddenzee. Mogelijke verstoring door geluid op andere Natura 2000-gebieden is niet aan de orde.

De geluidsbelasting door de A7 heeft in de huidige situatie geen nadelige gevolgen voor de Natura 2000-gebieden IJsselmeer en Waddenzee. Het verhogen van de maximumsnelheid op de A7 leidt tot een beperkte verandering in de geluidbelasting direct langs de weg die geen gevolgen heeft voor de verstoringsgevoelige soorten waarvoor in deze Natura 2000-gebieden een instandhoudingsdoelstelling geldt. Significante gevolgen voor de Natura 2000-gebieden IJsselmeer en Waddenzee als gevolg van de snelheidsverhoging overdag op de A7 tussen de Stevinsluizen en de Lorentzsluizen zijn op voorhand uitgesloten.

4.3 Conclusie stikstof

De reikwijdte van de mogelijke effecten van stikstofdepositie is beperkt tot Natura 2000-gebieden met stikstofgevoelig en (bijna) overbelast habitat binnen een contour van 25 kilometer rondom het deel van de A7 waarop overdag de maximumsnelheid wordt verhoogd: de Natura 2000-gebieden Duinen Den Helder – Callantsoog, Zwanenwater & Pettemerduinen, Duinen en Lage Land Texel, Waddenzee, Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving. Effecten op andere Natura 2000-gebieden binnen de contour van 25 kilometer zijn niet aan de orde omdat daar geen (bijna) overbelast stikstofgevoelig habitat aanwezig is.

Er is geen depositiebijdrage berekend op de Natura 2000-gebieden Duinen Den Helder – Callantsoog en Zwanenwater & Pettemerduinen, zodat significante gevolgen voor deze gebieden op voorhand zonder verder onderzoek zijn uit te sluiten.

Het verhogen van de maximumsnelheid op de A7 leidt tot een extra depositiebijdrage op de Natura 2000-gebieden Duinen en Lage Land Texel, Waddenzee, Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving. Uit de beoordeling van de effecten van de berekende extra stikstofdepositiebijdrage op de kwaliteit van de habitattypen in deze Natura 2000-gebieden blijkt dat de beperkte stikstofdepositiebijdrage als gevolg van de snelheidsverhoging niet zal leiden tot significante gevolgen voor de betreffende habitattypen. Daarmee staat op voorhand vast dat significante gevolgen voor de Natura 2000-gebieden Duinen en Lage Land Texel, Waddenzee, Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving zijn uitgesloten.

4.4 Cumulatie

Ingevolge artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder e, van de Ow gelezen in samenhang met de definitie van een Natura 2000-activiteit is verboden zonder omgevingsvergunning een project te realiseren dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. Dit betekent dat ingeval een project op zichzelf niet leidt tot significante gevolgen / aantasting natuurlijke kenmerken, ook beoordeeld moet worden of het project in combinatie met andere projecten alsnog hier toe kan leiden. In de ecologische beoordeling speelt daarom de achtergronddepositie een belangrijke rol. Deze achtergronddepositie bestaat uit alle bestaande bronnen. Daarnaast zijn er ook plannen of projecten waarvoor een natuurtoestemming is verleend maar die nog geen onderdeel uitmaken van de achtergronddepositie omdat zij nog niet gerealiseerd zijn. Het betrekken van deze plannen of projecten in de ecologische beoordeling wordt in de praktijk ook wel de cumulatietoets genoemd.

Cumulatie met andere verstoringsbronnen

Ten aanzien van het aspect verstoring is geconcludeerd dat effecten geheel zijn uitgesloten en cumulatie is om die reden niet aan de orde.

Cumulatie met andere stikstofbronnen

In voorgaande hoofdstuk is bij een aantal habitattypen van Natura 2000-gebieden Duinen en Lage Land Texel, Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving en Waddenzee op locatiespecifieke ecologische gronden geconcludeerd dat de projectbijdrage met zekerheid niet tot significante gevolgen leidt, ondanks een overschrijding van de KDW). De Habitatrichtlijn vereist dat ook de cumulatieve effecten van reeds vergunde, maar nog niet gerealiseerde, plannen of projecten inzichtelijk worden gemaakt en worden betrokken in de voortoets, zodat geen enkel negatief natuureffect over het hoofd wordt gezien. Voor de verhoging van de maximumsnelheid overdag op de A7 tussen de Stevinsluizen en de Lorentzsluizen worden de ecologische conclusies niet anders wanneer de projectbijdrage wordt beoordeeld in cumulatie met andere plannen of projecten die zijn vergund ten tijde van de vaststelling van het verkeersbesluit maar nog niet zijn uitgevoerd. Wanneer deze projecten worden uitgevoerd, leidt dat op bepaalde locaties tot een tijdelijke en/of blijvende bijdrage aan de achtergronddepositie en dus tot een grotere overschrijding van de KDW. De mate van overschrijding van de KDW als gevolg van de achtergronddepositie is echter niet bepalend in de conclusie dat significante gevolgen uitgesloten zijn; ook bij een grotere overschrijding van de KDW kunnen significante gevolgen op basis van dezelfde locatie specifieke ecologische gronden worden uitgesloten.

Voor de habitattypen en soorten waar geen sprake is van significante gevolgen als gevolg van de verhoging van de maximumsnelheid op de A7 geldt dat ook ingeval van cumulatie met reeds vergunde, maar nog niet gerealiseerde plannen/projecten geen sprake is van significante gevolgen.

4.5 Eindconclusie

De verhoging van de maximumsnelheid overdag naar 130 km/u op de A7 tussen de Stevinsluizen en de Lorentzsluizen heeft geen significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Omdat significante gevolgen op voorhand zijn uitgesloten, is de snelheidsverhoging geen Natura 2000-activiteit en is daarvoor geen Omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit nodig.

LITERATUUR

- Arcadis 2019. Uitvoeringsplan duinherstel Schiermonnikoog. Kenmerk 074400452:0.2
- Benítez-López, A., R. Alkemade, and P.A. Verweij. 2010. "The impacts of roads and other infrastructure on mammal and bird populations: A meta-analysis." *Biological Conservation* 143 (6): 1307-1316.
- Bureau Waardenburg 2008a. Bestaand gebruik van rijksinfrastructuur en Natura 2000-gebieden
- Bureau Waardenburg 2008b. Voortoets bestaand gebruik Natura 2000 gebieden IJsselmeergebied Documenten | Natura 2000 Rijkswaterstaat
- Cooke, S.C., A. Balmford, A. Johnston, S.E. Newson, and P.F. Donald. 2020. "Variation in abundances of common bird species associated with roads." *Journal of Applied Ecology* 57 (7): 1271-1282.
- Ecologische Autoriteit 2024a. Advies over de Natuurdoelanalyse Duinen en Lage Land Texel, provincie Noord-Holland. Juni 2024
- Ecologische Autoriteit 2024b. Advies over de Natuurdoelanalyse Oudegaasterbrekken. Fluessen en omgeving, provincie Fryslân. September 2024
- Ecologische Autoriteit 2024c. Advies over de Natuurdoelanalyse Waddenzee, Rijkswaterstaat. Juni 2024
- Eichhorn, K., T van den Broek, E. Dorland, M. Courbois, 2020. Vervolgmonitoring herstel van kruiden- en faunarijke graslanden in het droge zandlandschap. Eindrapportage. Monitoring OBN-26-DZ, VBNE, Driebergen.
- Goderie, R. & K. Vertegaal, 2020. Achtergrondnotitie actualiseren StikstofEffectvoorspellingsModel (SEM 3.1). Goderie Ecologisch Advies, Vertegaal Ecologisch Advies en Onderzoek.
- Koolstra, B.J.H., 2024. Verkennend onderzoek, Haalbaarheid ecologische beoordeling 130 km/u op vier trajecten in Noord-Nederland. Rapportnummer 2024-255-02. Koolstra Advies, Assen.
- Kwak, R.G.M., M.J.S.M. Reijnen & H. Kuipers 2006. Nadere verkenning van de invloed van verkeerslawaaï op broedvogels in Natura 2000-gebieden. Alterra-SOVON 2006
- Ministerie van LNV 2017. PAS gebiedsanalyses Duinen en Lage land Texel, Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving en Waddenzee
- Ministerie van LNV 2022. Wijzigingsbesluit Habitatrichtlijngebieden vanwege aanwezige waarden, kenmerk DGNV-N2000/2022/000. 22 november 2022.
- Provincie Fryslân 2023a. Natura 2000-beheerplan Friese Mederegebied
- Provincie Fryslân 2023b. Natuurdoelanalyse Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving. Concept.
- Reijnen, R., R. Foppen, C. ter Braak, and J. Thissen. 1995. "The effects of car traffic on breeding bird populations in Woodland. III Reduction of density in relation to the proximity of main roads." *Journal of Applied Ecology* 32: 187-202.;
- Reijnen, R., R. Foppen, and H. Meeuwsen. 1996. "The effects of traffic on the density of breeding birds in Dutch Agricultural grasslands." *Biological conservation* 75: 255-260;
- Rijkswaterstaat Waterdienst/ Dienst Noord Nederland 2008. Voortoets bestaand gebruik Waddenzee.
- Rijkswaterstaat 2016. Natura 2000-beheerplan Waddenzee 2016-2022.
- Rijkswaterstaat 2024a. Verkeersrapport Verhoging maximumsnelheid 130 km/uur overdag batch 1. December 2024

RVO 2016. Natura 2000-beheerplan Texel. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

Smits, N.A.C. & D. Bal, 2014. Herstelstrategieën stikstofgevoelige habitats. Ecologische onderbouwing van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Deel I: Algemene inleiding herstelstrategieën: beleid, kennis en maatregelen. Alterra Wageningen UR & Programmadirectie Natura 2000 van het Ministerie van Economische Zaken

Tauw 2024. Uitgangspunten depositieberekeningen verhoging maximumsnelheid overdag A7 tussen Stevinssluisen en Lorentzsluisen. December 2024

Velders, G.J.M., Aben, J.M.M., G.P. Geilenkirchen, H.A. den Hollander, L. Nguyen, van der Swaluw, E., W.J. de Vries, and R.J. Wichink Kruit. 2018. Grootschalige concentratie- en depositiekaarten Nederland. Bilthoven: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).

Witteveen en Bos 2023. Ecologische evaluatie Natura 2000 beheerplannen Ecologische evaluatie - Waddenzee

COLOFON

Titel: Voortoets Natura 2000, Verhoging maximumsnelheid A7 overdag tussen Stevinsluizen en Lorentzsluizen

Auteur: B.J.H. Koolstra MSc

Opdrachtgever: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Rapportnummer: 2024-255-04

Versie: 1.0

Datum: 16 december 2024

Status: Definitief

Citeren als: Koolstra, B.J.H., 2024. Voortoets Natura 2000, Verhoging maximumsnelheid A7 overdag tussen Stevinsluizen en Lorentzsluizen. Rapportnummer 2024-255-04. Koolstra Advies, Assen.

©Koolstra Advies 2024. Overname van delen van dit rapport of hergebruik van gegevens uit dit rapport is toegestaan met bronvermelding.

Disclaimer

De informatie in dit rapport is op de meest zorgvuldige manier tot stand gekomen. Desondanks kan er een fout of een onvolledigheid in voorkomen. Hieraan kunnen geen rechten worden ontleend.

Koolstra Advies is een handelsnaam van Koolstra Advies B.V., bij de Kamer van Koophandel geregistreerd onder nummer 84504781.

Koolstra Advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus

